

ALLES OVER SCHADELIJKE EN NUTTIGE INSECTEN

Tuinieren 'is' mijn leven!

Tuinieren 'doet' mij leven!

Tuinieren is dagelijks ontdekken.

Tuinieren is bezig zijn.

Tuinieren is dromen.

Tuinieren is plannen.

Tuinieren is verwonderd zijn.

Tuinieren is genieten.

Tuinieren is ook soms afzien.

Tuinieren is verzorgen.

Tuinieren betekent doen.

Tuinieren betekent 'taken'.

Tuinieren betekent tijd.

Tuinieren betekent werken.

Tuinieren betekent mijn inkomen.

Tuinieren als club- of groepsactiviteit.

Tuinieren als studiekeuze.

Tuinieren als uitlaatklep.

Tuinieren als vakantiewerk.

Tuinieren om te genezen.

Tuinieren om te leven.

Tuinieren om te delen.

Tuinieren als therapie!

DE BESTE TIPS
VAN DE
TUINDOKTER®

Stefaan Bingé

Sterck & De Vreese

ALLES OVER SCHADELIJKE EN NUTTIGE INSECTEN

© 2022 Stefaan Bingé | uitgeverij Sterck & De Vreese

ISBN 978 90 5615 881 1

NUR 424

Omslagontwerp & boekverzorging Peter Slager

Een speciaal woord van dank aan Koen Deprez, fotograaf van dienst. Hij volgde me in mijn gekste ideeën, en klom in de bomen om die ene vlinder of dat minutieus klein insectje te fotograferen.

Dhr. Koen Deprez

Studio Deprez

Wielewaalstraat 102 - (BE) 9000 Gent

Tel. (+32) 09 227 78 22

M. (+32) 0475 26 71 75

I. www.studiodeprez.be

E. koen@studiodeprez.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Sterck & De Vreese, postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland –info@sterckendevreese.nl.

De uitgeverij heeft ernaar gestreefd alle copyrights van de in deze uitgave opgenomen illustraties te achterhalen. Aan hen die desondanks menen alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Sterck & De Vreese.

Sterck & De Vreese is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.sterckendevreese.nl

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding: nuttig ‘gesuis’ of schadelijk ‘gespuis’?	11
Insecten: welke zijn nu precies nuttig of schadelijk?	11
Insecten determineren	14
Verschillende soorten ongewervelden	15
Wat eten ze?	19
1 Soorten insecten	21
Vlinders	21
Verskil tussen een dag- en een nachtvlinder	22
Wat eten en drinken vlinders?	22
Het belang van een vlindervriendelijke omgeving	25
‘Vlinderfavorieten’: makkelijke ‘sierplanten’ om extra veel vlinders te lokken	25
Favoriete ‘wilde waardplanten’ die vlinders verkiezen om eitjes af te leggen	26
‘Wilde planten’ die vlinders voedsel en nectar bieden	29
Wat eten en drinken rupsen?	29
Zijn rupsen nuttige of schadelijke insecten?	30
Kleine plaagbeestjes met grote gevolgen	34
<i>De processierups</i>	34
<i>De paardekastanjemineermot</i>	38
<i>De spinselmot</i>	40
<i>De pruimenmot</i>	43
<i>De groene eikenbladroller</i>	45
<i>De kleine wintervlinder</i>	45
Waar overwinteren vlinders?	46
Waar overwinteren rupsen?	48
De bladluis... Luizig gespuis	48
De gevleugelde bladluizen en hun winterwaardplant	50
Schadelijk of nuttig?	53
Toch allemaal niet zo erg?	53
<i>Hoe kunnen we bladluizen bestrijden?</i>	54
Lieveheersbeestjes ter bestrijding van bladluizen	55
Galmuggen ter bestrijding van bladluizen	57

<i>Hoe kan dit diertje nuttig zijn?</i>	58
<i>Hoe doe je dat in de praktijk?</i>	58
Gaasvlieg ter bestrijding van bladluizen	59
<i>Hoe werkt het, waar en wanneer kun je het gebruiken?</i>	59
Australische roofkeverlarven ter bestrijding van wolluizen	60
<i>Hoe werkt het, waar en wanneer kun je het gebruiken?</i>	60
Let wel op voor mieren!	62
De melkende mier	62
Zijn mieren nuttig?	62
Hebben ze eigenlijk wel een (nest)voorkeur?	63
Nuttige mierenmannetjes	65
Zijn mieren gevaarlijk voor onze gezondheid?	67
Hoe kunnen we mieren doeltreffend bestrijden?	68
Andere bestrijdingsmethoden	71
Biologische bestrijdingsmiddelen zijn helaas niet zonder gevaar!	73
Hoe vinden mieren hun weg terug naar het nest?	76
Hommels	79
Enkele verschillen met honingbijen	79
Kwaliteiten van hommels	79
De nestkast voor de hommel: de hommelbox	80
Bijen zijn geen hommels	82
Kunnen mensen leven zonder bijen?	82
Verdwijningsziekte	84
Biodiversiteitscrisis	85
Wat kun je zelf doen om meer nuttige insecten in je tuin te krijgen?	86
Bloedluis of vogelmijt	90
Gevolgen en oplossing	90
Houtkever: nuttig of schadelijk?	92
Welke ziektesymptomen door aantasting van de letterzetter?	93
Preventieve maatregelen	93
Alternatieve bestrijdingsmogelijkheden	94
Taxuskever of de gegroefde lapsnuitkever	94
Larven doen planten snel sterven	96
Bevalling zonder zwangerschap?	97
Hoe kan ik ze doeltreffend bestrijden?	98
De kevers en de engerlingen	99
Engerlingen in het gazon	101
Wanneer en hoe bereiken we resultaat?	104
Toepassingsvoorwaarden	105

Rododendronicaden	107
Wantsen	108
Takluizen	111
Hoe lossen we dit probleem op?	113
Sluipwesp om witte vliegen te bestrijden	114
Hoe werkt dat dan?	114
Overige informatie	115
Roofmijten ter bestrijding van spint(mijten)	116
Wanneer toepassen?	116
Aaltjes ter bestrijding van de larven van de langpootmug	116
Hoe werkt het, waar en wanneer kun je het gebruiken?	117
Kan ik het product bewaren?	117
Toepassingsvoorwaarden	118
Hoeveel gebruiken/de dosering?	119
Aaltjes om varenrouwmuglarven te bestrijden	119
Hoe werkt het, waar en wanneer kun je het gebruiken?	119
Moet ik nog een keer behandelen of is eenmaal genoeg?	120
Toepassingsvoorwaarden	120
Hoeveel gebruiken/de dosering?	122
De tuin aan de pil: feromonen	122
Gebruik en toepassing	122
2 Weekdieren	125
Slakken	125
Eten en zich voortplanten doen ze wel snel!	125
Soorten slakken	125
Voortplanting	127
Hoe kan ik slakken bestrijden?	129
<i>Aaltjes om slakken te bestrijden</i>	132
Wormen in de tuin	133
Hoe graaft een worm?	136
Een droogje en een natje voor de regenworm	136
De relatie tussen wormen en mollen	137
Het kasteel van de worm	137
Bedgeheimen van de worm: voordelige voortplanting	138
3 Kort overzicht van de ongeleedpotigen	140
Bibliografie	144

Voorwoord

Beeld je eens een wereld in zonder de bloemen, de planten of de bomen rondom ons heen,... zonder het vrolijke gefluit van de vogeltjes,... zonder het borrelend geluid van stromend water... Zou het niet verschrikkelijk 'saaï' zijn? Zou leven op aarde dan wel mogelijk zijn?

Net als wij mensen zijn insecten *levende organismen* met hun specifieke kenmerken en eisen. Bepaalde insecten zijn uiterst nuttig en zorgen onder andere voor de bestuiving en bevruchting van bloemen en planten. Andere beestjes daarentegen zijn voor ons mensen ongewenst. Sommige plaaginsecten kunnen ernstige schade berokkenen aan gewassen en sommige kunnen zelfs gevaarlijk zijn voor onze gezondheid. Sommigen insecten voeden zich zuigend terwijl andere zich volvreten tot ze er letterlijk bij neervallen. Maar alle beestjes passen in het groter ecologisch systeem.

Je kunt – en mag – dus gerust zeggen dat ze elk hun eigen gedrag en karakter hebben! Net zoals wij mensen dus!

In dit boek neem ik je mee in de wonderde wereld van insecten. We onderscheiden de nuttige van de schadelijke insecten voor de mens en hoe je ze eenvoudig op een natuurlijke manier kunt bestrijden. We gaan samen op ontdekkingsstocht in de boeiende leefwereld van het insectenrijk...

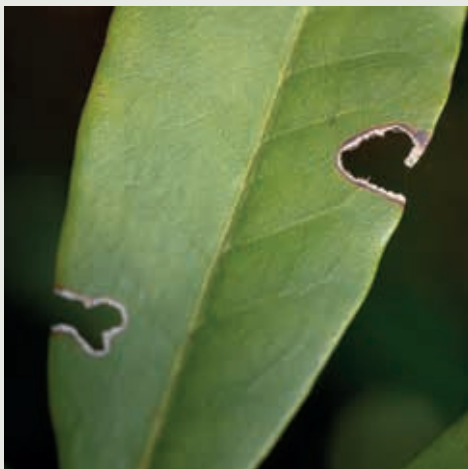
Linkerpagina: Stefaan kijkt naar spandraden van rupsen.

Inleiding: nuttig 'gesuis' of schadelijk 'gespuis'?

Insecten: welke zijn nu precies nuttig of schadelijk?

In onze (tuin)huizen en tuinen kruipt en vliegt er van alles rond. Sommige diertjes zien er best wel schattig uit, terwijl je van andere insecten spontaan de rillingen over je lijf voelt lopen. Onze angst voor insecten vindt wellicht zijn oorzaak in onwetendheid. We kennen de boeiende leefwereld van de insecten nauwelijks en kunnen hun gedrag niet inschatten zoals we dat bijvoorbeeld wel kunnen doen bij een poes, een hond of een vogel. We hebben er geen controle over... en daar houden we (als mens) niet van.

Vraag van een tuineigenaar:

overdag zie ik geen beestjes op mijn planten... En toch worden de bladeren opgegeten! Wat kan ik eraan doen? Ik weet eigenlijk niet wie de 'schuldigen' zijn.

Antwoord : vele insecten zijn 's nachts actief. Wanneer ze immers overdag hun gangetje zouden gaan, dan zijn ze een makkelijke prooi voor andere (roof)insecten of roofdieren (bijvoorbeeld vogels).

Foto boven: dit is vraatschade van lapsnuitkevers of taxuskevers. Dit tref je vooral aan bij bladhoudende (sier)heesters. Foto links: de vraatzuchtige rups van de Buxusmot kan op enkele weken tijd een hele plant kaal vreten.

Het is belangrijk om te kijken naar het schadebeeld, bijvoorbeeld 'hoekige' vraatschade die wijst op de aanwezigheid/vraatschade van kevers. Deze diertjes voeden zich al 'knabbelend' met onder andere bladeren. Nu weet je hoe je ze kunt bestrijden.

We onderscheiden insecten in alle vormen, kleuren en formaten. Sommige insecten zijn opvallend gekleurd terwijl andere echte 'meesters' zijn in camouflage of vermomming.

Wist je dat...

meer dan driekwart van alle dieren op aarde insecten zijn?

Naar schatting zouden er 5,5 miljard exemplaren rondkruipen op deze planeet... ook al kan niemand die allemaal, laat staan correct, gaan tellen!

Op onze aarde leven meer dan 1 miljoen verschillende soorten waarbij kevers misschien wel de meest talrijke groep zijn (meer dan 350.000 soorten).

Alleen in België en Nederland leven er al meer dan 30.000 verschillende soorten insecten.

De wereld van insecten is daarom een zeer boeiende maar beslist ook wel een moeilijk te vatten wereld. We begrijpen ze immers niet. Insecten tonen je ook geen emotie zoals andere dieren dat vaak wel doen.

Mensen noemen 'insecten' ook vaak ongedierte. Dat is natuurlijk overdreven en helemaal fout. Het is zoals je zou zeggen dat 'wilde planten' onkruid zijn. Met dit boek wil ik dat toch even verduidelijken door te zeggen dat meerdere insecten instaan voor bijvoorbeeld zowel de bestuiving van bloemen en planten, en andere insecten zorgen voor het evenwicht en de bestrijding van andere insecten. Vaak zijn ze ook voedsel voor vogels en zoogdieren.

In dit hoofdstuk zul je een beter inzicht verkrijgen over het insecten'rijk' en wat je nu precies kunt doen als je in de tuin te maken hebt met een insectenplaag.

Wat verstaan we ongedierte eigenlijk? Dieren die voorkomen waar ze niet gewenst zijn.

Rechterpagina: De aardhommel of het 'witkontje' zoekt een onderkomen in verlaten holen of muizennesten.

❁ *Wist je dat...*

insecten niet via hun mond maar via kleine poriën op hun achterlijfje (= tracheeën) ademen? Als je dus bestrijdingsproducten op basis van olie gebruikt (bijvoorbeeld door de plant waarop insecten zitten te besprenkelen), dan verstoor je de ademhaling van de insecten waarna ze kunnen sterven.

Insecten determineren

Om te weten of een kriebeldiertje of insect nuttig of schadelijk is, moet je proberen te achterhalen met welk diertje je precies te maken hebt. Daarom moeten we goed kijken om via uiterlijke kenmerken de insectensoort te determineren: ‘met welk beestje heb ik te maken?’ Pas daarna weet je wat je eraan kunt doen (indien nodig natuurlijk).

We onderscheiden de gewervelde (= met een wervelkolom of ruggengraat) en de ongewervelde dieren (= zonder een wervelkolom of ruggengraat).

Een wervelkolom is een verstevigde kolom rond de centrale zenuw(en). Bij ons (mensen) heet dat de ruggengraat. Die ontbreekt dus bij de ongewervelden. We nemen aan dat bijna alle insecten ongewerveld zijn.

Inspecteer geregeld je planten voor het te laat is en de hele plant kaalgevreten is.

Het lijf van een wesp bestaat vnl. uit 3 delen: de kop met 2 voelsprietten, het borststuk met 2 vleugels en een groot gestreept achterlijf. (foto Wikimedia)

Verschillende soorten ongewervelden

De ongewervelden kunnen op hun beurt nog eens worden verdeeld in enkele belangrijke groepen:

- insecten
- wormen
- weekdieren

De wormen worden dan ook nog eens onderverdeeld in meerdere groepen:

- platwormen
- ringwormen
- snoerwormen

De weekdieren zijn ook ongewervelde dieren. Ze worden onderverdeeld in klassen waarvan voor ons de bekendste zijn:

- slakken
 - met een schelp/schaal (of een ‘huisje’) (bijvoorbeeld de huisjesslak)
 - zonder een schelp (bijvoorbeeld de naaktslak)
- inktvissen
- tweekleppigen (bijvoorbeeld mosselen of oesters)